

Téma čísla: KŘEŠŤAN

Zvolené téma nabízí celou řadu pohledů, které mohou vycházet z otázek:

1. Kdo je křesťan?
2. Jak se člověk stává křesťanem?
3. Jaká je role kněze a katechety v tomto procesu?
4. Jak máme jako doprovázející konkrétně postupovat, abychom těm, kteří jsou účastníky naší katecheze či náboženského vzdělávání, pomohli najít a prožívat život s Bohem?

Žádná z odpovědí není tak jednoduchá, aby ji bylo možno pojmut do krátké definice. Dobře položené otázky ani nemohou mít takové odpovědi, ale mají být výzvou k jejich hledání. Hledání však musí být připravené. Příspěvky v hlavním čísle časopisu stejně jako ty, které najdete v této příloze, mapují určité úseky této cesty a obsahují k ní řadu podnětů.

Část A této přílohy se zčásti vyjadřuje k odpovědím na otázky č. 1–3.

Odpověď na první otázku nabízí příspěvek se stejnojmenným názvem Kdo je křesťan? od prof. Karla Skalického, publikovaný v časopise *Teologické texty* v č. 2, 2014, s. 58–64. Shrnující výpověď tohoto článku jsme zpracovali do rubriky Abeceda katechety (viz s. 2 této přílohy). S první otázkou také částečně souvisí článek Petra Smolka Znovu začít věřit.

Ke druhé otázce se vyjadřuje svým způsobem každý z článků hlavního čísla, v úvodním rozhovoru o obnově katecheze ve Francii jsou zmíněny důležité prvky, které nemohou v autentické katechezi chybět. Teoretická část článku Noemi Bravené Obrát k dětství nepotřebuje žádný zvláštní komentář. Praktické ukázky práce s biblickým textem ve výuce náboženství dětí jsou umístěny na internetových stránkách ve složce 1402-13.

Odpověď na třetí otázku lze objevit v článku, který se sice vrací do historie, nicméně k dílu jedné z nejdůležitějších specialistek na výchovu dětí v dějinách pedagogiky. Principy a zásady, ke kterým Maria Montessori dospěla, objevíme nejen v pedagogice, ale i v katechetice dnešní doby. Autorka článku uvádí, že jednou z pokračovatelek díla Montessori v oblasti náboženské výchovy byla Sofia Cavalletti. Z programu Katecheze dobrého Pastýře, který spolu se svou kolegyní Giannou Gobbi vypracovala a rozšířila ve světě, představujeme ukázkou, jak lze děti jednoduchým způsobem uvést do porozumění dějinám spásy a navázat výchovou k modlitbě a k porozumění smyslu slavení eucharistie.

pokračování na s. 2

Obsah:

Téma čísla: KŘEŠŤAN	1–3
A Průvodce článku rubriky „Vzděláváme se“	4
Ukázka přiblížení Božího plánu spásy podle Sofie Cavalletti	4–6
Podněty pro katechezi s dospělými na téma Boží království a Boží plán spásy v modlitbě Otče náš	7–8
Ukázka práce s poezií	9–10
B Didaktické metody pro výuku náboženství	10
Metoda INSERT (téma: Nevěřící Tomáš)	10–11
Metoda Volné psaní (téma: Křesťan je ...)	11

Na tento příspěvek volně navazuje i ukázka výkladu modlitby Otče náš, který se opírá o starozákonní pozadí jednotlivých proseb této modlitby a vede k jejímu novému porozumění na základě Božího záměru s lidmi a s celým stvořením. Tato ukázka je určena zejména dospělým lidem.

„Zvěstovat Krista znamená ukazovat, že věřit v něj a následovat jej není jenom pravdivá a spravedlivá věc, ale také věc krásná, jež je schopna naplnit život novým jasem a hlubokou radostí i uprostřed zkoušek.“ – uvádí papež František v apoštolské exhortaci *Radost evangelia* (čl. 167). Citát najdeme bezprostředně za částí věnovanou kerygmatické a mystagogické katechezi. K této „**cestě krásy**“ při hlásání radostné zvěsti vede podpora využívání umění

v evangelizačním působení. Nejde jen o krásná díla vytvořená v minulosti, ale také o rozmanité současné výrazy, k nimž patří i poezie. Jana Hajdová, autorka článku věnovaného odkazům křesťansky orientované poezie, přispěla i do této praktické přílohy několika ukázkami.

Část B je určena k příspěvkům, které souvisejí s hledáním odpovědi na čtvrtou otázku, neboť ta bude v naší praxi stále přítomná vzhledem k rozmanitosti účastníků katecheze a náboženského vzdělávání. Příspěvkem k odpovědím jsou dvě praktické ukázky z výuky náboženství paní Alexandry Chytkové, v nichž jsou využity metody kritického myšlení při práci s textem.

Abeceda katechety: K jako KŘEŠŤAN

Základním dokumentem o službě Božímu slovu v katechezi a náboženském vzdělávání je *Všeobecné direktorium pro katechezi* (dále VDK); k představení souhrnu obsahu naší víry je určen *Katechismus katolické církve* (dále KKC). Nahlédněme proto nejprve na obsah pojmu „křesťan“, jak je podán v těchto dokumentech.

Identita křesťana z pohledu úkolů katecheze

V rejstříku českého překladu VDK termín „křesťan“ nenajdeme; úzce s ním souvisejí termíny: křesťanská totožnost, křesťanská duchovnost, křesťanské společenství a křesťanský život. Omezíme se na první z nich: ke křesťanské totožnosti neboli identitě se dle rejstříku vztahují články 21, 116, 173, 175, 194, 197, 200, 235 a 237. Žádný z těchto článků neuvádí definici identity křesťana, většina z nich spíše pojmenovává úkoly katecheze vzhledem k formování osobnosti křesťana. K identitě křesťana podle nich patří:

- křesťan nachází pravé světlo tajemství člověka pouze v tajemství vtěleného Slova; křesťan žije ve společenství s Ježíšem Kristem;
- život křesťana zraje v Duchu Krista zmrtvýchvstaleho; žije evangelium v každodenním životě;
- křesťan se učí správně hodnotit společensko-kulturní změny v dnešní společnosti ve světle víry;
- křesťan se učí objasňovat současné náboženské a morální otázky související s veřejnou a individuální morálkou a se sociálními otázkami;
- křesťan se učí porozumět vztahům, které existují mezi činností časnou a činností církve, a objasňovat je;
- křesťan rozvíjí rozumové základy víry v souladu s požadavky lidského rozumu;
- křesťan přijímá odpovědnost za poslání církve a vydává svědectví o důvodech křesťanské naděje ve společnosti; má účast na misijním poslání církve svým svědectvím, dialogem a zvěstováním.

Podstatné prvky identity křesťana podle KKC

Ani KKC se nezabývá komplexně identitou křesťana. V rejstříku najdeme pojem „křesťané“, a to s odkazy na celkem 74 článků napříč všemi kapitolami KKC. Pokusme se o stručnou syntézu, co považují autoři rejstříku KKC za typickou součást identity křesťana:

- křesťané jsou křtěni „ve jménu Otce i Syna i Duchu Svatého“, víra všech křesťanů má tedy základ v Trojici a celý křesťanský život je společenstvím s každou z božských Osob, aniž by se jakkoliv oddělovaly (srov. čl. 232, 259);
- křesťan je křtem svátostně připodobněn Ježíši a má pokorně vstoupit do tajemství Ježíšovy smrti a vzkříšení, aby se v Synu stal milovaným synem Otce a žil novým životem (srov. čl. 537);
- křesťan se modlí k Bohu, Ježíšovo jméno je středem křesťanské modlitby, křesťan plně podřizuje svoji vůli pouze Bohu (srov. čl. 435, 450);
- křesťan může díky svému nadpřirozenému smyslu pro víru, probouzeným a udržovaným Duchem Svatým pod vedením učitelského úřadu církve, stále hlouběji pronikat do tajemství víry správným usuzováním a tak ji plněji uplatňovat ve svém životě (srov. čl. 93);
- křesťan posiluje svoji víru, duchovní život a poznání Ježíše Krista častým čtením Písma svatého; Starý zákon přitom čte ve světle Krista, který zemřel a vstal z mrtvých, a Nový zákon ve světle Starého zákona (srov. čl. 123, 129, 131, 133, 2653);
- křesťané se shromažďují k modlitbě, slavení liturgie, aby se vzájemně povzbuzovali ve víře, konali skutky milosrdenství apod.; sjednocují se ve křtu a vyznání víry, hledají cesty k úplné jednotě (srov. 838, 855, 1398, 2178nn);
- křesťan se zasazuje o mír a spravedlnost ve světě, přijímá odpovědnost za bratry a sestry, kteří žijí v nouzi, a projevuje skutky svoji solidaritu s nimi (srov. čl. 2820–2835);

- křesťané mají účast na Kristově království, které je už přítomno v církvi, a zároveň se zvláště při slavení eucharistie modlí, aby urychlili Kristův návrat a Boží království bylo dovršeno (srov. čl. 671);
- křesťan přináleží k Božímu lidu, který Bůh shromažďuje z celého světa v církvi.

Historický vývoj náhledu na identitu křesťana

Prof. Karel Skalický v článku „Kdo je křesťan?“ představuje historický vývoj náhledu na identitu křesťana. Uvádíme velmi stručný přehled o chápání pojmu „křesťan“ v závislosti na vývoji křesťanství a náboženského prostředí:

1. Na přelomu 16. a 17. stol. byla pod vlivem protestantismu identita křesťana totožná s identitou katolíka a byla určena jeho vztahem ke katolické církvi. To znamená, že za křesťana byl považován ten, kdo:

1. přijal svátost křtu, 2. složil vyznání pravé víry, 3. podřídil se autoritě pastýřů a papeže (podle kard. Roberta Bellarmina).

2. Po II. vatikánském koncilu, na němž bylo oficiálně schváleno **ekumenické hnutí**, je výlučná identifikace křesťanů s katolíky nepřipustná. Identita křesťana je odvozena od společného úsilí o jednotu v mnohosti, vyjádřeného existencí Světové rady církví:

Křesťan je ten, kdo přijal křest ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého, vyznává podle symbolu apoštolské víry Ježíše Krista jako Boha a Spasitele, je ve své církvi aktivní při „lámání chleba“ a společné modlitbě a má účast na církevní službě.

3. V souvislosti s výzvou **mezináboženského ekumenismu** se identitou křesťana zabývali teologové Karl Rahner (pojem „anonymní křesťan“) a Vladimír Boublík. Boublík vyšel ze skutečnosti prvního a druhého stvoření. Druhým stvořením je myšlena

obnova stvoření při druhém příchodu Ježíše Krista. Z tohoto úhlu pohledu o křesťanovi platí:

Křesťan je ten, kdo se nechá přitáhnout voláním Ducha Svatého k výstupu ze „stupně“ prvního stvoření na „stupeň“ druhého stvoření silou „druhého zrození“, tzn. konverzí k víře v Ježíšovo zmrtvýchvstání a svátostným ponořením do Ježíšova „velikonočního křtu“.

4. Poslední desetiletí jsou charakterizována rozmachem **moderního humanismu**. Na něj reagoval švýcarský teolog Hans Küng modelem radikálně humanistické křesťanské identity, který je odvozen od historického Ježíše a spočívá v jeho následování:

Křesťan není člověk, který se snaží žít humánně nebo sociálně, nebo dokonce nábožensky. Křesťan je spíše ten, kdo se snaží své lidství, společenství a náboženskost žít podle Krista.

Za pozitivní stránku tohoto přístupu je považováno to, že se může jednat o smysl života, který mohou sdílet lidé nejrůznějšího původu, národnosti, kultury a náboženství. Kritika Küngova modelu upozorňuje na chybějící teologii zmrtvýchvstání:

Křesťanství člověka je dovršeno teprve včleněním do Zmrtvýchvstalého, na jehož nadlid-skosti má křesťan reálnou mystickou účast a skrze ni je orientován na Ježíšem slíbenou identifikaci s Ním: my jsme v Něm a On v nás (srov. J 17,24; Ga 2,20).

Kdo je křesťan?

Tuto otázku jsme si položili v úvodu přílohy a nyní se k ní vracíme obloukem skrze církevní dokumenty a skrze pohled do historie vývoje obsahu tohoto pojmu. Pro nás katechety a učitele náboženství z nich vyplývají tato doporučení:

- Nesnažme se druhým podávat vyčerpávající definice o tom, kdo je to křesťan.
- Hovořme spíše o tom, jak křesťan věří v Boha Otce, Ježíše Krista, Ducha svatého, čím žije v soukromém i společenském životě, co dělá v církvi i ve světě, jak se modlí sám i s druhými.

- Nebojme se mluvit o rozporu mezi křesťanským ideálem a konkrétním životem, usilujme o obrácení a vyzývejme k obrácení druhé.
- Buďme neochvějní v tom, že identitu křesťana zakládá křest, začlenění do Kristovy smrti a zmrtvýchvstání a začlenění do církve.
- Ukazujeme cíl křesťanského života, kterým je věčný život v Bohu.

A Průvodce články rubriky „Vzděláváme se“

Příspěvky této části vycházejí z článků Petry Bandhauer a Jany Hajdové v hlavním čísle časopisu.

Boží plán spásy v Katechezi dobrého Pastýře

Petra Bandhauer v závěru svého článku uvádí, že Marie Montessori našla ve svém pojetí náboženské výchovy nejen příznivce, ale i pokračovatele (viz s. 17–21 v hlavním čísle). Patřila k nim i italská biblistka Sofia Cavalletti, která spolupracovala s pedagožkou Giannou Gobbi, a společně vytvořily program Katecheze dobrého Pastýře (dále KDP). Ten je založen na konceptu biblicko-liturgické výchovy dětí a našel své místo i v katechezi s dospělými lidmi. Některé pomůcky, s nimiž se dnes můžeme setkat v programu, vytvořila již Marie Montessori. V tomto příspěvku vám chceme představit práci s jednou ze dvou pomůcek, které slouží k přiblížení Božího plánu spásy a našeho místa v něm.

Cílem práce s pomůckou v dále popsané aktivitě je pomoci dětem, aby objevily, že Bůh je láska: je dárce našeho světa i života. Každý z nás má své místo nejen v dějinách našeho světa, ale také v Božím plánu se světem, který jeho existenci přesahuje. Chceme posílit a prohloubit vztah mezi dítětem a Bohem Otcem. Navazujeme na předchozí etapu, kdy se dítě nejprve seznámilo s důležitými událostmi Ježíšova života a navázalo k němu vztah jako k dob-

rému Pastýři, jehož ovčinec je symbolem nebeského království. Ježíš je Synem Otce a objasňuje nám jeho plán s lidmi. Poté, co se dítě setká s Boží láskou, z níž plán spásy vychází, může v modlitbě i ve svém jednání odpovídat na to, co pro nás Bůh vykonal.

Schéma je možné využít i pro starší děti, mladé lidi a dospělé. Můžeme na něm ukázat souvislost dějin spásy a prosby o příchod Božího království a naplňování Boží vůle na zemi. Schéma vede k zájmu o porozumění poslední etapě dějin spásy, tedy o eschatologii. Ukazuje, že věčný život pro nás začíná ve spojení s Bohem již zde, v životě na zemi.

Základní pomůckou k prezentované aktivitě je pás o délce cca 3 m, který je složen ze čtyř různých dlouhých dílů představujících tři etapy dějin spásy: STVOŘENÍ, VYKOUPENÍ A PARUZII.

Ke každé etapě si připravíme pomůcky, které dětem naznačí, co podstatného v jednotlivých etapách Bůh vykonal.

Následující dvě tabulky obsahují informace:

1. pro práci s pomůckou: podklady pro katechezi
2. přehled informací pro výrobu pomůcky

Tabulky jsou na následujících dvou stranách.

Návrh scénáře a metodické poznámky:

S mladšími dětmi, které jsou již obeznámeny s hlavními událostmi Ježíšova života:

Děti přibližně po šestém roce věku uvádíme do Božího plánu spásy postupně. Při představování jednotlivých darů dáváme dětem příležitost k odpovědi a tím je uvádíme do děkovné modlitby: Bůh nám daroval velké dary. – Co mu na to chceš říci? V jednotlivých setkáních představíme nejvýše jednu etapu dějin spásy. Je třeba si připravit řadu obrázků ke každé skupině darů, nejlépe každý obrázek samostatně.

1. krok: Připomeneme si Pána Ježíše, kterého poslal mezi nás lidí Bůh Otec. Když se Ježíš stal člověkem, mluvil často o svém Otcovi. Chtěl, abychom poznali jeho lásku k nám a opětovali ji. Víme, co všechno pro nás udělal? Píše o tom Bible – Boží slovo zapsané pro nás. Uslыšíme, co pro nás Bůh vykonal, a sami si to znázorníme, abychom to dobře viděli. Rozvineme před dětmi připravený pás a na jeho začátek položíme otevřenou Bibli na první kapitole knihy Genesis. Pomalu vyprávíme podle

první zprávy o stvoření (Gn 1). Postupně předkládáme dětem skupiny obrázků, aby si udělaly představu, co Bůh stvořil. Děti přikládají obrázky na pás, vždy do části, kam patří. Ve vhodné chvíli vyprávění přerušíme, aby se děti mohly zastavit a prohlédnout si přiložené obrázky. Pozveme je k modlitbě: Toto vše učinil Bůh pro nás. Co mu na to chceš říci? Děti mohou své modlitby zapsat na lístky papíru a přiložit je k obrázkům. Podněcujeme je, aby děkovaly konkrétně: např. Děkuji za šípky, protože mi z nich maminka vaří léčivý čaj. Po naplnění jedné části pásu (modré, hnědé) obrázky přečteme dětem text z velké karty.

2. krok: Při prvním setkání pracujeme výše naznačeným způsobem jen potud, pokud jsou děti zapojeny. Jinak práci přerušíme a vyzveme děti k volnému kreslení, co se jim ve stvořeném světě líbí. Obrázky pak můžeme přiložit na pás. Jinou variantou může být natištění textu z velké karty formátu A4. Děti mohou text opisovat na své papíry a ozdobit je. Těmto aktivitám dáme dostatek času, aby sloužily k vnitřní meditaci dětí. Sna-

Tabulka 1: Podklady pro katechezi o Božím plánu spásy

Etapa:	STVOŘENÍ	VYKOUPENÍ	PARUZIE
Důležité události:	Stvoření vesmíru a naší Země a její naplňování	Narození, život, smrt a vzkříšení Ježíše Krista – pravého člověka a Božího Syna	Druhý příchod Ježíše Krista a obnovení celého světa v Bohu
Biblické odkazy:	Gn 1,31–2,4a: První zpráva o stvoření, jejíž poselství vypovídá o tom, že vše, co Bůh stvořil, bylo dobré. Gn 2,4b–25: Druhá zpráva o stvoření vypovídá o tom, že ve středu všeho stvoření je člověk.	Ježíšovo narození: Mt 1–2, L 1–2; smrt a vzkříšení: všechna čtyři evangelia	1 K 15,24–28: Tu nastane konec, až Kristus zruší vládu všech mocností a sil a odevzdá království Bohu a Otcí. Musí totiž kralovat, dokud Bůh nepodmaní všechny nepřátele pod jeho nohy (srov. Mt 22,44). Jako poslední nepřítel bude přemožena smrt, vždyť ‚pod nohy jeho podřídil všecko‘. Je-li řečeno, že je mu podřízeno všecko, je jasné, že s výjimkou toho, kdo mu všecko podřídil. Až mu bude podřízeno všecko, pak i sám Syn se podřídí tomu, kdo mu všecko podřídil, a tak bude Bůh všecko ve všem. J 17,3: A život věčný je v tom, že poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.
Poselství:	Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi a vše, co ji naplňuje. Vše, co Bůh stvořil, je dobré: je krásné, radostné a plné pokoje. Bůh stvořil člověka ke svému obrazu.	Narodil se Spasitel. „Proč hledáte mezi mrtvými toho, který je živý?“	Paruzie bude tehdy, až Bůh bude všechno ve všem. Naše existence dostane novou kvalitu, budou naplněny všechny dobré touhy lidského srdce. Kde je Bůh všechno ve všem, a všechno v nás, jsme v jednom těle, těle Kristově, v němž radost jednoho údu je radostí všech ostatních údů, jako utrpení jednoho údu bylo utrpením všech údů.
	Bůh vždy jedná jako první! Bůh jedná v celých dějinách lidstva (ve světě a v každém člověku). Ten, na koho Bůh pohlédl a miluje ho, se podílí na jeho věčnosti. Člověk svým jednáním odpovídá na Boží lásku.		
Odpověď v modlitbě a při slavení liturgie:	Všimáme si krásy stvořeného světa a děkujeme za ni. Chválíme Boha za jeho plán s lidstvem.	Eucharistická modlitba – díkuvzdání	Modlitba Otče náš : Přijď království tvé, buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Vyznání víry : Očekáváme vzkříšení mrtvých a život budoucího věku.
Souvislost s lidskými touhami a potřebami:	Potřeba někam patřit. Potřeba milovat a být milován.	Potřeba poznat smysl života a setkat se s tím, který nás přesahuje.	Přání setkat se znovu s milovanými lidmi; tušení nějakého soudu, před kterým musí můj život obstát; očekávání konečné spravedlnosti, touha po pravdě a pravém štěstí.
Doporučené články:	Stvoření – návrh praktické práce s Biblí, <i>Cesty katecheze</i> , 2009, č. 2. Vytyčení základních přístupových cest k hlubšímu vnímání tajemství Ducha Svatého, <i>Cesty katecheze</i> , 2012, č. 1.	Pojem eucharistie v katechezi – 1. část, <i>Cesty katecheze</i> , 2013, č. 2.	www.teologicketexty.cz/casopis/2006-1/Aby-Buh-byl-vsechno-ve-vsem.html

žime se při tom o ticho nebo alespoň nehluknou atmosféru.

3. krok: Druhou etapu – Vykoupení – uvedeme textem napsaným na velké kartě. Děti vzpomínají, co vše Ježíš prožil. Na pás položíme kříž se Vzkříšeným Kristem – vrcholným darem Boží lásky. Ježíš odešel po svém vzkříšení k Otcí, ale zůstal také s námi v podobě chleba a vína, proto položíme na pás kalich a patenu. Rozsvítíme svíčky.

Co tento obraz dětem připomíná? Počkáme, až si děti vzpomenou na oltář při mši svaté. Na něm také bývá kříž a rozsvícené svíce a kalich s patenou, které jsou připraveny k Ježíšově hostině. Hovoříme s dětmi o tomto daru. Opět je vyzveme k odpovědi a představíme jim eucharistickou modlitbu (nejlépe ve verzi pro mše s dětmi).

4. krok: Třetí etapu – Paruzii – uvedeme v souvislosti s Božím královstvím. Boží království trvá věčně

Tabulka č. 2: Informace k přípravě pomůcky

Etapa:	STVOŘENÍ		VYKOUPENÍ	PARUZIE
Délka pásu*	cca 1,5 m	cca 1,5 m	cca 0,5 m	cca 0,5 m
Pás: barva jednotlivých částí	tmavě modrá	béžová/světle hnědá	žlutá	bílá
Časové údaje (pro katechezi nejsou nutné; užitečné mohou být pro děti ve výuce náboženství pro jejich představu)	13 700 000 000 (vznik vesmíru) 4 600 000 000 (vznik sluneční soustavy)	do 4 000 000 000 (vznik zemské kůry) do 65 000 000 (rostliny, živočichové) do 570 000 000 rozšíření života na souši 2–3 000 000 člověk	krátce před rokem 0 (narození) po roce 30 (smrt a vzkříšení) do dnešních dnů – formování a růst církve	počátek s příchodem Božího království čas dovršení zná jen nebeský Otec: Mt 24,36: O tom dni a hodině nikdo neví, ani andělé nebes, ani Syn, jenom sám Otec.
Pomůcky:	Bible, obrázky planet; malý glóbus nebo obrázek Země; obrázky nebo ukázky hornin	tři skupiny obrázků: první organismy ve vodě a rostliny; živočichové; lidé (lepší než obrázky jsou přímo ukázky rostlin)	kalich a patena; kříž se vzkříšeným Ježíšem; svíčky	zeměkoule se žlutým křížem přes ni (naznačuje obnovu všeho v Bohu) Zeměkoule může být 3D nebo 2D.
Velké karty A3 s textem na různých podkladových barvách a různou barvou písma	KDYŽ BŮH STVOŘIL SVĚT, VYPLNIL HO NÁDHERNÝMI VĚCMI, ABY JE DAROVAL ČLOVĚKU. O DĚJINÁCH OBDAŘOVÁNÍ ČLOVĚKA BOHEM VYPRÁVÍ BIBLE.	KDYŽ BŮH NAPLNIL ZEMI, OBLOHU A MOŘE NEJROZMANITĚJŠÍMI DARY PRO ČLOVĚKA, DAL MU ZE SVÉ VELKÉ LÁSKY DAR JEŠTĚ VĚTŠÍ: DRUHÉ LIDI.	PO OBDAROVÁNÍ ČLOVĚKA ROZMANITÝMI VĚCMI, ZVÍŘATY I LIDMI JAKO JEHO SPOLEČNÍKY MU BŮH DÁVÁ NEJVĚTŠÍ DAR SVÉ LÁSKY: DAR SEBE SAMÉHO V OSOBE JEŽÍŠE KRISTA.	TENTO DAR JE URČEN VŠEM LIDEM, VŠECH DOB I MÍST AŽ DO DOBY, KDY BŮH BUDE VŠECHNO VE VŠEM A JEHO KRÁLOVSTVÍ NEBUDE MÍT KONCE.
	tmavě modrý papír, bílé písmo nebo bílý papír a modré písmo	béžový podklad a černé písmo	žlutý papír s červeným písmem	bílý papír s červeným písmem

* Délka jednotlivých úseků na pásu nemá správné proporce (technicky to není možné), jen naznačuje jednotlivé etapy v dějinách spásy.

a my jsme do něho pozváni. Připomeneme si některá jednoduchá podobenství o Božím království (z Mt 13) a dáme je do souvislosti s textem na kartě. Dále můžeme navázat modlitbou Otče náš a zakončit písní, např. Království své dá on chudým (Hosana 1, píseň 108); Až jednou přijdem před tvou tvář (Hosana 1, píseň 14); Až se čas naplní (tamtéž, č. 15); Až zazní hlas zvonů (tamtéž, č. 16), Bože, Otče na nebi (tamtéž, č. 23) aj.

Se staršími dětmi:

Celé schéma tří etap v dějinách spásy můžeme představit najednou a postupně v jeho rámci do nich zařazovat další známé události z dějin spásy, a to i z dějin církve a z vlastního života.

Zdůrazníme myšlenku jednoty Božího plánu spásy, jehož jsme se stali účastníky ve svém křtu, a také skutečnost, že Bůh je vždy první, který jedná, a my na jeho jednání odpovídáme vírou. Toto poznání a jeho přijetí by nás mělo uchránit od křesťanství založeného na „výkonnosti“ a úsilí o dobro, které zakládáme jen na vlastních schopnostech a plíci.

S mladými a dospělými můžeme uvedené schéma propojit s výkladem prvních tří proseb modlitby Otče náš, který najdete v následujícím příspěvku.

Obsah uvedené metodiky inspirované programem KDP odpovídá kerygmatickému modelu katecheze

rozšířenému o liturgickou výchovu. V tomto modelu není prvořadé naučit se „pravdy k věření“ nebo „přikázání, která je nutné respektovat“, ale vyzývá ke svobodné komunikaci s Bohem, k odpovědi víry. Jde o vyprávění dějin spásy, které pokračují dodnes, jsou

slaveny v liturgii a vstupují do našeho života (respektive my vstupujeme do nich). Víra pak není chápána jako souhlas s naukou, ale jako spojení/vztah s osobami Boží Trojice a se společenstvím lidí.

Přípravila Marie Zimmermannová

**Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno Tvé,
přijď království Tvé, buď vůle Tvá...**

V návaznosti na předchozí podněty vás chceme upozornit na nový příspěvek biblických teologů, který najdete na internetových stránkách Českého katolického biblického díla www.biblickedilo.cz v rubrice Aktuality, odkud ho lze volně stáhnout. Dílo má název „Otče náš – nový výklad“. Jde o překlad knihy německého katolického profesora Nového zákona Gerharda Lohfinka, který působil od roku 1986 na univerzitě v Tübingenu. Jeho bratr Norbert, kterému knihu věnoval, je profesorem exegeze Starého zákona.

V čem je tento výklad nový? Sám autor v předmluvě prozrazuje, že v jeho pozadí stojí otázka: „Oč se vlastně modlíme, když se modlíme Otčenáš?“ Účelem našeho příspěvku není podat podrobnou recenzi útlé knížky, ale přiblížit její myšlenky, které se vztahují k první části modlitby a souvisejí s tématem „dějiny spásy“.

Autor v první kapitole knihy uvádí, že Otčenáš je čistě prosebná modlitba Ježíšových učedníků (srov. L 11,1). Skládá se ze dvou částí: nejprve přicházejí na řadu prosby týkající se Boha (1.–3. prosba), poté se teprve dostávají ke slovu starosti učedníků. Struktura modlitby tak odpovídá Ježíšovým slovům: „Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno“ (Mt 6,33).

Z prvních tří proseb nás bude zajímat zejména druhá a třetí: „Přijď království tvé, buď vůle tvá“, protože právě ony vytvoří předpoklad pro lepší porozumění předchozímu příspěvku této přílohy. Tyto prosby mají podle Lohfinka důležitou odlišnost od dalších čtyř. Tato odlišnost je patrná z porovnání pravého a levého sloupce tabulky:

Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno Tvé, přijď království Tvé, buď vůle tvá...	Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť své jméno zaveď své království uskutečni svou vůli...
chléb náš vezdejší dej nám dnes odpusť nám naše viny... neuved' nás v pokušení ale zbav nás od zlého.	Chléb náš vezdejší dej nám dnes! Odpusť nám naše viny...! Neuved' nás v pokušení! Zbav nás od zlého!

Kdo je jednajícím v oblasti proseb týkajících se Boha? Proč není modlitba formulována slovy uvedenými v pravém sloupci, aby měly všechny prosby jednotný styl? G. Lohfink k tomu uvádí:

Může to mít pouze jeden důvod: Opisná řeč, především pasivum první prosby, ponechává otevřeně, kdo je jednajícím: „Posvěť se jméno tvé“ – lze doplnit: Tebou samotným. Ale také by se dalo doplnit:

lidmi. Obojí je možné, obojí je správné. Tuto dvojznačnost Ježíš zamýšlí. Sám Bůh má posvětit své jméno. Sám Bůh má zavést své království. Sám Bůh má dosáhnout toho, co znamená jeho vůle. To je první a nejdůležitější. Ale zároveň má posvětit Boží jméno také učedník, také učedník má dát prostor Božímu království, také učedník má plnit Boží vůli.

Prostřednictvím jazykové formy prvních tří proseb Otčenáše jsme dospěli k důležitému teologickému poznatku: **Bůh se ujímá iniciativy. Jedná. Přesto však nemůže Bůh pro samostatnost a svobodu, jimiž obdařil člověka, činit ve světě nic, aniž by našel lidi, kteří učiní jeho vůli svou vůli a dají tak prostor jeho jednání.**

Proto nacházíme už ve formě Otčenáše tak mnoho teologie. Tím více pak přirozeně v samotných sedmi prosbách. V Otčenáši shrnul Ježíš vše, co chce a očekává.

Příchod Božího království (podle 5. kapitoly)

Když se ptáme po smyslu novozákonních textů, je třeba nejprve porozumět starozákonnímu pozadí, neboť Ježíš nepřišel s něčím úplně novým, ale přišel, aby se Boží záměr s člověkem uskutečnil.

Starozákonním pozadím prosby o příchod Božího království je text z knihy proroka Daniela (Da 7,2–14). Daniel je pseudonymem teologa a proroka, jehož úkolem bylo dodat Izraeli naději v době útlaku syrskými panovníky Antiochem III. a Antiochem IV. ve 2. století před Kristem. Danielův obraz dějin byl do té doby nevídaný. Znázorňuje za sebou pět různých společností, z nichž první čtyři přirovnává k šelmám, které jsou stále hrozivější a působí ve světě růst násilí. Těmito čtyřmi šelmami jsou míněny: Babylónie, Médové, Peršané a helénistická říše Syřanů. Po nich ale přichází pátá říše, která už není ani brutální, ani bestiální a je konečně lidská. Proto je znázorněna člověkem. Výraz „Syn člověka“ zastupuje Boží království. Nepřichází z moře (obraz chaosu a nebezpečí), ale z nebe. Je to dar od Boha. Království se ujmou svatí Nejvyššího. Jeho království bude věčné a všechny vladařské moci ho budou uctívat a poslouchat.

Ježíš vychází z Danielova výkladu dějin, ale přetváří jej: nová společnost Božího království **začíná už dnes** uprostřed stávajících světových říší. Ježíš o sobě mluví jako o Synu člověka, tedy **On sám je královstvím**. Své učedníky však nechává prosit o příchod království – nové Boží společnosti, kterou slibuje kniha Daniel. Boží království je vázáno na Boží lid, který se má shromáždit; je Izraelem na konci času, je „lidem svatých Nejvyššího“. Ježíš upřesňuje

Ježíš vychází z Danielova výkladu dějin,

ale přetváří jej: nová společnost Božího království začíná už dnes uprostřed stávajících světových říší. Ježíš o sobě mluví jako o Synu člověka, tedy On sám je královstvím. Své učedníky však nechává prosit o příchod království – nové Boží společnosti, kterou slibuje kniha Daniel. Boží království je vázáno na Boží lid, který se má shromáždit; je Izraelem na konci času, je „lidem svatých Nejvyššího“. Ježíš upřesňuje

i způsob vlády: „Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, nýbrž aby sloužil a svůj život dal jako výkupné za mnohé“ (Mk 10,45). Ježíšova vláda spočívá v jeho službě, v jeho vydanosti až na smrt. Boží království tedy roste již dnes uprostřed mocenských struktur, nespravedlivého a spravedlivého násilí. Má své místo v Božím lidu, v církvi, v nové Boží společnosti. Měřítkem dějin už nejsou šelmy, ale Syn člověka. **Vyprošujeme si tichou revoluci, která změní svět.**

Z dosavadního výkladu vyplývají důležité skutečnosti:

- Boží království je darem od Boha. On je prvním jednajícím. Člověk má království přijmout, vstoupit do něho, má na něm spolupracovat, ale sám je nemůže nastolit.
- Boží království neočekáváme až na onom světě s druhým příchodem Ježíše Krista ani pouze v hloubi své duše: Boží království má podobu společnosti a je viditelné. Místem, kde se prožívá, je církev. Musíme být bdělí a hledat **znamení Božího království**;
- ke znamením přítomnosti Božího království patří: osvobodování lidí od jejich „démonů“, obrácení ve vztahu k evangelium, shromažďování Božího lidu, utváření místních církevních obcí, spoléhání se na Boha a ne na světskou moc, konec starého světa a způsobu myšlení...

Bud' vůle tvá (podle 6. kapitoly)

Tato prosba vyvolává otázku: „Co je Boží vůle?“ I když na ni máme celou řadu odpovědí, G. Lohfing doporučuje zastavit se u ní. Z kontextu souvisejících biblických textů se často odvozuje, že se jedná o nařizující Boží vůli, o jeho rozkaz, jeho příkázání nebo souhrn jeho příkázání. Příznačný je pro toto pojetí text 103. žalmu (srov. Ž 103,19–21). Pokud by byl tento výklad úplný, nenavazovala by prosba „bud' vůle tvá“ harmonicky na obě předcházející. V pozadí první i druhé prosby je prvotní Boží iniciativa, kterou posvěcuje své jméno a daruje království, i když do tohoto díla zapojuje člověka. Pokud by ve třetí prosbě byl prvním jednajícím člověk, byla by narušena jednota těchto proseb.

Otče náš – nový výklad

Gerhard Lohfink

S vděčností mému bratru Norbertovi

Autor knihy nyní uvádí velmi důležitou pasáž, kde postupně odvozuje, že Bohu nejde jen o plnění příkázání Zákona, ale o něco, co ho dalece přesahuje! Jde o uskutečnění **Božího plánu spásy** a podílu člověka na něm! Srov.: „Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, který mě poslal, a dokonal jeho dílo“ (J 4,34). V Getsemanské zahradě se to ještě stupňuje: „Otče můj, není-li možné, aby mne tento kalich minul, a musím-li jej pít, staň se tvá vůle“ (Mt 26,42). Odpor Ježíšových nepřátel vůči Bohu způsobí Ježíšovu smrt, Bůh však učiní z Ježíšovy smrti záchranné zpeče-

tění všeho, co hlásal. **Boží vůle je tedy jeho touha po spáse, která vede k vykoupení navzdory lidské vině.**

Ti, kdo se s Božím plánem v dějinách lidstva ztotožní, stávají se Ježíšovými bratry a sestrami, jeho rodinou (srov. Mt 12, 46–50). Ti, kdo se modlí prosbu „bud' vůle tvá“ s tímto porozuměním, vstupují do Božího plánu spásy.

Pokud se budeme ptát po starozákonním pozadí této prosby, jsme odkazováni na proroka Izajáše, nazývaného též prorokem „spásy“. G. Lohfink uvádí mj. jeho výrok:

Spustí-li se lijavec nebo padá-li sníh z nebe, nevrací se zpátky, nýbrž zavlažuje zemi a činí ji plodnou a úrodnou, takže vydává símě tomu, kdo rozsívá, a chléb tomu, kdo jí. Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: Nevrátí se ke mně s prázdnotou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k čemu jsem je poslal. (Iz 55,10–11)

Boží Slovo, které zastupuje jeho vůli, jeho plán spásy, je zde přirovnáno k dešti a sněhu, které padají z nebe na zem. Boží plán dosáhne svého cíle, nikdo nemůže zvrátit Boží vůli.

Přípravila Marie Zimmermannová

Celý text knihy *Otče náš – nový výklad* od Gerharda Lohfinka si můžete stáhnout ze stránek

<http://biblickedilo.cz/aktuality/>

Ukázka práce s poezií

Mezi nejfrekventovanější témata zejména současné poezie, která implicitně, ale i výslovně odkazuje k Bohu a náboženským otázkám, je problém zla a „mlčícího Boha“. Tázání po Bohu však bylo více než aktuální také v souvislosti s nejtragičtější událostí 20. století, a to druhou světovou válkou.

Jedním z nejmýmuvnějších a čtenářsky snáze uchopitelných příkladů (přestože se de facto jedná o politicky motivovaný pamflet), je Holanova *Panychida*, konkrétně její druhý zpěv. Je možné ho účastníkům katecheze (mládeži či dospělým) předložit celý, nebo alespoň ve formě níže uvedených výňatků. Při četbě by se měli zaměřit především na postoj mluvčího a následně postihnout jeho „argumenty“.

Vymřela takto města celá...
Je Bůh? Ta otázka se chvěla
dokořán všemu ve všech zlech...

(...)

Je Bůh? A je-li, proč si schází?
Proč svoluje, by jenom vrazi
zřeli svým okem všude tam,
kde chybí jeho neosleplé?...
Proč necítil ty ještě teplé
postýlky dětí, vzatých... kam?

(...)

Proč necítil, byť pouze tence,
ten provaz z táty-oběsence,
na kterém musil vlastní syn
sušiti spodky gestapáků?...
Proč, když svou věčnost nechal draku,
nevstoupil v čas a do hodin?

Snad by nám potom v jednom z věků
pomohl dospět ke člověku,
k němuž jen ironií jdem...
Snad bychom potom, jak vždy dosud,
neřešili svůj šklebný osud
sebevražedným úlekiem.

(...)

Je Bůh? A je-li, proč se zdálo,
že spí a spí, když bdění lhalo?
Ó ne! Vždyť Wotan pýchou zpít
byl v nebi už... a rána mnohá
s úderem mezi oči Boha
musila by jej probudit

(...)

A Bůh by musil vidět šrámy,
rouhavé šrámy, škrt jen samý
přes vše, co kdysi stvořil si.
Rytina je to, jasná nyní,
pracovaná šleháním žíní
čtyř koní z Apokalypsy.

A Bůh by musil, musil zřítí
kostlivě šelestící bytí
mužů přibitých za jazyky
k záchodovému víku... Ano,
a co jich bylo do stok hnáno,
kde v lejnech, moči zašel křik!

A Bůh by musil vidět v chvění
znetvořující ponížení:
Mathausen, Belsen, Osvětim.
(...)

A Bůh by musil plakat mstivě,
kdyby byl zřel, jak doufanlivě
zajatec při řevu svých pout
vrhal se na mrtvého bratra...
Šílený hladem hledal játra
a našel se co lidožrout...

A Bůh by měl snad pochopiti,
proč zoufalý jsem ve svém žití
a proč jsem v něm tak rozerván.
(...)

Takto mi zbývá, vlastní je mi
propadlý úžas, pokyn němý,
svědectví zešilevších dní
za hudby Posledního soudu,
poslouchané na vlnách čoudu
v dutině Stromu poznání...

HOLAN, V.: *Panychida*. In: *HOLAN, V. Dokumenty*.
Odeon: Praha, 1976, s. 153–179.

Podněty k interpretaci:

- Mluvčí v básni popisuje zvěrstva páchaná během druhé světové války nacisty. Jednoznačně se ztožňuje s trpícími, přestože zdánlivě stojí mimo, resp. je jaksi „nad tím vším“.
- I když poukazuje na to, co **lidé dělají lidem**, výčitka je adresována Bohu jako nečinnému přihlížiteli, který dopustil, že se z jeho nejkrásnějšího stvoření stala zruďná kreatura.
- Ani náznakem zde není poukázáno na *svobodnou lidskou vůli* a individuální *svědomí*.
- Zde je prostor pro diskusi nad problémem zla, utrpení a rovněž v básni nezmíněné *svobodné vůle* a *svědomí* (Ize vyjít z příslušných článků v KKC).
- Je možné ústřední téma básně **aktualizovat** otázkou, zda se s podobnými postoji můžeme setkat i v dnešní době (válečné konflikty, pronásledování křesťanů atd.).

Zejména problém zla, před kterým sice stojíme jako před faktem, ale který pro nás jako křesťany není důvodem k beznaději, protože „do něj můžeme

pozvat Boha“, je neméně závažným tématem básní psaných například autory katolického vyznání, kteří byli v 50. letech ve vykonstruovaných procesech odsouzeni k mnohdy doživotnímu pobytu ve vězení.

Kněží v žalářích

Slyším zvon. Poledne. Anděl Páně.

Hlas Církve, hlas andělský dosud zní,
abych nezapomínal, na čí straně
zápasím tady v tmě žalářní.

Poledne. Srpen. Veliké slunce prázdninové
bije v zdi, bije v dlažbu, tlačí se do mé cely.
Jsem sám a ty promlouváš ke mně, jasný kove.
Záštitu! Kníže vojsk nebeských! Michaeli!

Jsem sám a v druhých celách jsou také sami.
A hloupost ďáblova, psí štěkot, ó rouhání,
jež slov nemá,
při hlaholu tvém umlkají jak šustot slámy,
na niž zde uléháme vždy mezi výslechy dvěma.

I sláma si stěžuje. I sláma – suše a tence:
Kolébaly ji rozlohy nedozírné. Skřivani. Modro.
A v ten čas
pila rosu a slunce. V ten čas od března
do července.

Ta sestra vánků. Tmu v kořenech,
korunoval ji klas.

Teď svlečena z všeho. Žal slavníků žalářních
úděl její.

Jako my bez ornátů, jako my vyrvání
z lidských lánů,
jež v dechu Božím se kolébají a naklánějí,
tvář ke zdi, ruce prázdné, voláme k svému Pánu.

Jsou strašní. Vydal nás moci jejich.

Moc jejich nás láme...

Stojíme v šeru. Tam venku hodina dvanáctá
městem kráčí. Zvon zní.
Žár, ticho. Zvon zní. Hlas promluvil, nasloucháme.
Jsme kněží. Jsme vyvoleni. Vybral si nás Pán
žní...

Pokoj, pokoj na vězněné i na věznicí
s úpěním ústa svolávají a ruka žehná.
Naše ruka. Dlaň jediná zadarmo dávající.
Probodena.

sb. *Dům Strach*. In: ZAHRADNÍČEK, J. *Knihy básní*.
Praha: NLN, 2001, s. 605–606.

Podněty k interpretaci:

- Mluvící této básně zaujímá zcela kontrastní postoj. Je jednoznačně přímým účastníkem popisovaného.
- Ztotožňuje se s nejobyčejnějšími věcmi, zde např. slámou, na které však Bůh nezapomíná (srov. L 12).
- Ve stavu nejhlubšího ponížení se zároveň **ztotožňuje s trpícím Kristem**, vyjadřuje svoji naději (v jeho konečné vítězství nad zlem) a důvěru v Boha.
- Báseň obsahuje četné aluze na biblické texty (Pán žně, obilí, ptáci...), dikci mluvícího je možné konfrontovat s žalmy či některými promluvami proroků.

Přípravila Jana Hajdová

B Využití netradičních metod výuky při výuce náboženství

1. Metoda INSERT

Trocha teorie: INSERT je zkratka anglického označení „interactive noting system for effective reading and thinking“. Je to jedna ze základních metod kritického myšlení, kterou lze vhodně použít při práci s vybraným textem. Systém jednoduchých značek pomáhá dětem přemýšlet o čteném textu, třídit informace, udržet pozornost a porozumět čtenému. Dále pomohou k rychlé orientaci, vyhledání nejpodstatnějších myšlenek a dalšímu sdílení.

Praxe, aplikace: ukázka využití metody INSERT při výuce se žáky 4. a 5. tř.

Téma: Velikonoční události

Text: Ježíš a Tomáš – s. 174, 175 z knihy Josefa Hrdličky: *Vyprávěj mi o Ježíši*

Průběh:

- Na úvod lze zazpívat vhodnou velikonoční píseň z Hosany, např. Halleluja šabalaba labambam, aj. *V písni se zpívá o Radosti, která vychází z velikonočních událostí. Které události to jsou? Jak jste je letos prožívali vy?...*
- Rozdáme si nakopírovaný text z knihy otce biskupa Josefa Hrdličky: *Vyprávěj mi o Ježíši*. *Vydáme se prozkoumat tento text. Budeme hledat a třídit informace, abychom zjistili, jaká je v textu skrytá důležitá informace pro nás do života.*

- Na tabuli značky a jejich jednoduché vysvětlení:
 - fajfka – znám** (*udělej fajfku k větě či odstavci, jestliže určitá informace potvrzuje, co jsi věděl, znáš*)
 - plus – nové** (*udělej plus, jestliže informace je pro tebe nová a důvěryhodná*)
 - minus – nesouhlasím** (*udělej minus, jestliže je informace v rozporu s tím, co víš, nesouhlasíš s ní*)
 - otazník – chci vědět víc** (*udělej otazník u informace, které nerozumíš, nebo se chceš dovědět víc*)
- Necháme dětem čas, aby si celý text (včetně zamyšlení pro život a úryvku písně z kancionálu) v klidu přečetly, popř. jim pomalu text čteme a po odstavci necháme čas k zaznamenání znamének. Do jejich poznámek nezasahujeme, spíše povzbuzujeme k promýšlení.
- Text procházíme společně po částech a každý má možnost sdělit ostatním, jaké znaménko připsal a proč. Nikoho nenutíme, znaménka mohou být i hodně odlišná. Rozhovor o nich může nabídnout různé pohledy a poznatky a katecheta poznává, nakolik dané téma děti pochopily, co je potřeba povysvětlit, čím se navzájem můžeme obohatit... Při sdílení mohou vyplýnout různá témata. Ve výuce se žáci ptali na nevěřící kamarády a jak rozvíjet vztahy s nimi. Prohloubili jsme i otázku, zda má pro mě slavení nedělní mše sv. přednost před vším ostatním a proč je tak důležitá. Nabízí se i možnost svědectví...
- Závěr: Každý si z textu vybere nejdůležitější informaci, u které má fajfku, a pokusí se ji zformulovat do poděkování nebo prosby (např. „Pokoj vám“ – Pane děkujeme za pokoj, který nám dáváš. Prosíme, naplňuj jím naše srdce každý den...) Společně můžeme zarecitovat, popř. zazpívat i uvedené sloky z kancionálu. (pokud jsme s dětmi probrali i slova písně, nebude již dětem cizí a při mši ji mohou zpívat s radostí, že jí rozumějí)

2. Volné psaní

Trocha teorie: Volné psaní je jedna z brainstormingových nebo reflexních metod, která dovoluje psát na papír vše, co nás právě k tématu napadne. Pomáhá nám „naladit se“ na téma hodiny, objevit nečekané nápady a myšlenky, zformulovat je do slov, vyjádřit se.

Použití: Je vhodné tuto metodu použít v úvodu do zvoleného tématu.

Příklad: Téma hodiny při výuce žáků 8. tř. – Proč jsem křesťan

Průběh:

- Ve třídě necháme rozloženy po podlaze obrázky různých lidí (i v typických oděvech vyjadřujících příslušnost k jiným náboženstvím). Necháme žáky chvíli procházet v tichu. Pak mají ve dvojicích určit, kdo podle nich je a kdo není křesťan. ... Dá se předpokládat, že děti zjistí, že to je těžký úkol a nedá se splnit, pokud máme k dispozici jen obrázky. Jak se tedy pozná křesťan? To je téma dnešní hodiny.
- Žáci dostanou papír a tužku, mohou se pohodlně usadit a po vyslovení tématu budou mít možnost metodou volného psaní vyjádřit vše, co je k tématu napadne. Předem sdělíme, že nebudou muset své psaní ukazovat a číst a jak dlouho budou psát (3–5 min).
- Pravidla volného psaní:
 - *Piš po celou dobu vše, co tě k tématu napadá.*
 - *Piš souvislý text, ne jen jednotlivá slova a hesla.*
 - *Nevracej se k napsanému, neopravuj, nevylepšuj.*
 - *Pokračuj v psaní, i když tě nic nenapadá. Zapiš i pomocné věty („teď mě nic nenapadá“), ale snaž se vrátit k tématu.*
 - *Nenech se ve svých nápadech brzdit pravopisem, neřeš chyby...*
- Téma zní: *Křesťan je člověk, který...*
- Po ukončení psaní si žáci mohou utvořit skupinky, ve kterých si dle zájmu mohou práce přečíst navzájem. Žáci své psaní nedávají z ruky! Nevyměňují si papíry. Ve skupinách pak mohou na velký papír napsat věty, tvrzení, které se objevily podobně u všech členů skupiny. Skupiny se seznámí se zjištěními jiných skupin.
- Následuje diskuse, jestli někdo zná člověka, který by splňoval všechna „kritéria“ křesťana, která ze skupinové práce vyplynula. Jsou daná kritéria únosná a dosažitelná i pro mě? Jak se na to dívá Ježíš? Co nám říká v Bibli?
- Závěr: Můžeme uvést příklady životů různých světců, jejichž životní cesty byly rozličné, a přesto dosáhli svatosti. Ke svatosti je povolán každý člověk a cesta každého je originální, krásná, dobrodružná...

složka	název
NOVÉ	
1402-13	Praktické ukázky práce s biblickými texty v hodinách náboženství
1402-28	Prezentace s výběrovou bibliografií, komentáři a ukázkami ze sbírek křesťansky orientovaných básníků
DŘÍVE ZVEŘEJNĚNÉ ČLÁNKY A METODICKÉ MATERIÁLY	
archiv 2009/1	DŘÍMAL, L. Cesty katecheze
archiv 2009/1	SEDLOŇ, M. Cesty „předávání víry“
archiv 2009/2, 3	FOSSION, A. Perspektivy katecheze v pluralitní společnosti
archiv 2009/3,4	KASPER, W. Nová evangelizace
archiv 2010/1	hlavní články čísla věnované tématu „První evangelizace“
archiv 2010/2	hlavní články čísla věnované tématu „Katechumenát“ a prvkům iniciační katecheze
archiv 2010/3	hlavní články čísla věnované tématu „Mystagogie“
archiv 2010/4	hlavní články čísla věnované tématu „Trvalá katecheze“
archiv 2011/1	SEDLOŇ, M. Být Božím synem, být Boží dcerou
archiv 2011/1	ZIMMERMANNOVÁ, M. J. A. Jungmann a kerygmatický přístup ke katechezi
archiv 2011/2	BIANCARDI, G. Bible v dějinách katecheze do II. vatikánského koncilu
archiv 2011/3	BOUMA, D. Věrohodnost církve
archiv 2012/1	hlavní články čísla věnované tématu „Duch Svatý“
archiv 2012/2	BARTŮŠKOVÁ, L. Některé pohledy vývojové psychologie na práci s mladými biřmovanci
archiv 2012/3	hlavní články čísla věnované tématu „Poslání církve“
archiv 2013/1	hlavní články čísla věnované tématu „Vyznání víry“
archiv 2013/3	MONTISCI, U. Role rodiny v křesťanské iniciaci dětí
archiv 2013/3	SMOLEK, P. Jak a proč jsem opustil víru, ale víra neopustila mě (recenze)

Z církevních dokumentů:

Evangelii Gaudium (Radost evangelia), zvláště:

- články č. 160–162: ... prvotní hlásání musí také poskytovat prostor k formaci a k dozrávání ... vyžaduje, abychom brali velmi vážně každou osobu i plán, který s ní má Pán ...
- články č. 163–166: katecheze, která slouží růstu člověka v lásce k Bohu a k druhým lidem má být kerygmatická a mystagogická

Internetové zdroje:

- Francouzské časopisy pro katechety a stránky Národního centra pro katechezi a katechumenát: www.catechese.catholique.fr; odkaz na časopisy pro katechety zmíněné v rozhovoru najdete v poslední rubrice „Nos Productions“, nebo na jejich vlastních stránkách:
 - *Ecclésia* (časopis pro odpovědné za katechezi), stránky obsahují přehled a anotaci článků jednotlivých čísel
 - www.pointsderepere.com (o katechezi pro rodiny s dětmi)
 - *Initiales* (formační revue pro doprovázející dospívající mládež)
- NIAC: Národní iniciativa pro katechezi adolescentů je sdružením, jehož vznik podnítilo vydání *Národního direktoria pro katechezi* (2005) v USA. Na jeho stránkách www.adolescentcatechesis.org je dostupná celá řada materiálů o procesu obnovy katecheze dospívajících, programu pro přípravu k biřmování, výsledky průzkumů apod.